

De kracht van de valkuil

Ieder mens heeft kernkwaliteiten, valkuilen en allergieën. Wie erin slaagt die goed in kaart te brengen, verwerft niet alleen meer zelfkennis, maar weet ook conflicten te analyseren op een inzichtelijke en transparante manier. Het kernkwadrantenmodel kan daarbij van dienst zijn.

Kernkwaliteiten zijn de sterke punten die iemand karakteriseren. Vaak zijn het de positieve punten die een ander het eerst over iemand zal zeggen. Dat kan zijn dat iemand erg spontaan is, bijzonder flexibel of zeer creatief. Ieder mens heeft bepaalde kwaliteiten.

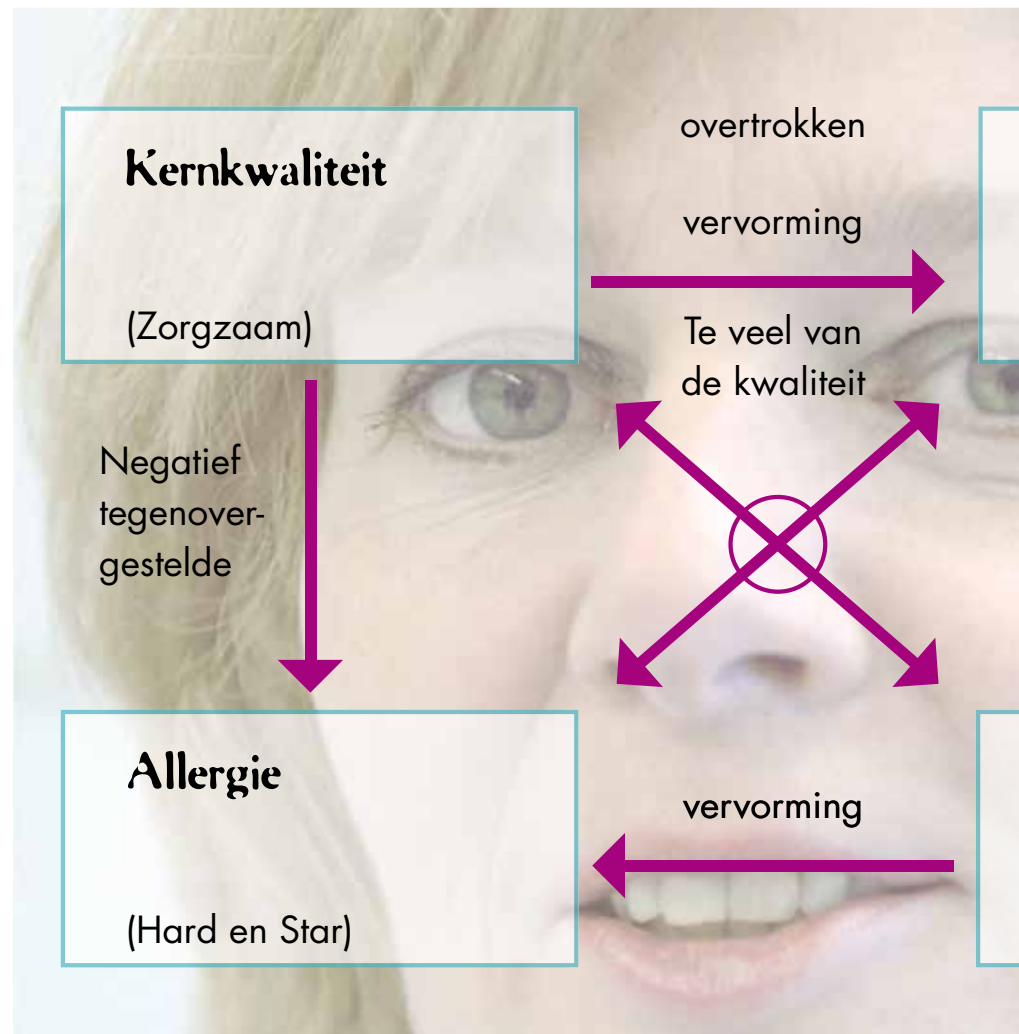
Valkuilen zijn vaak de dingen die anderen achter je rug over je zeggen en waar ze zich aan storen. Vaak is zo'n valkuil een doorgeschoten kwaliteit. Dit is dan een vervormde of overtrokken kwaliteit, in de volksmond ook wel de keerzijde van de medaille genoemd. Hierdoor wordt je kwaliteit ei-

Kernkwadrantenmodel

Organisatieontwikkelaar Daniel Ofman gaat uit van de kernkwaliteiten van mensen. Daaraan zijn persoonlijke valkuilen en allergieën verbonden die voeren naar specifieke uitdagingen. Organisatieontwikkeling en persoonlijke ontwikkeling raken elkaar in deze visie. Meer informatie hierover op www.carrieretijger.nl of in *Kwaliteit en bezieling in organisaties* van Daniel Ofman

Dit artikel beschrijft onder andere het kernkwadranten model waarmee Daniel Ofman de theorie van deze benadering vorm geeft.

In het novembernummer nemen we een opdracht op om in de praktijk gebruik te maken van deze visie, onder andere tijdens conflicten.

genlijk je zwakte. Iemand die perfectionistisch is bijvoorbeeld, wordt dan iemand die vaak zeurt, op iedere slak zout legt en doordramt. Iemand met veel zelfvertrouwen loopt het risico dat hij doorschiet en arrogant gaat doen. Net zoals iedereen kwaliteiten heeft, zo heeft ook iedereen te maken met valkuilen.

Allergieën

Allergieën zijn doorgesloten kwaliteiten van anderen waar jij je persoonlijk aan stoort.

Deze allergie heeft vaak ook met je eigen kwaliteit te maken. Iemand die zelf erg geduldig is bijvoorbeeld, kan zich mateloos irriteren aan mensen die nogal drammerig zijn.

Maar bedenk dat de eigenschap van de ander waar jij je aan irriteert, niet alleen een valkuil is, maar dat daarachter een kwaliteit schuil gaat. Ook al is die vervormd of doorgesloten. In die irriterende eigenschap ligt namelijk een belangrijk ontwikkelpunt of uitdaging voor degene die zich dood ergert.

Wie bijvoorbeeld het besluiteloze gedrag van een collega irritant vindt, moet op zoek naar de kwaliteit die hier aan vast zit. Voor wie zichzelf erg serieus neemt, is de kans groot dat zijn uitdaging ligt bij een relaxed persoon die hierin doorgesloten is en zich clownesk gedraagt. Het grootste leermoment is te vinden in de ontmoeting met iemand aan wie men zich ergert.

Kernkwadrant

Door je kernkwaliteiten, valkuilen, allergieën en uitdagingen te beschrijven en deze weer te geven in een figuur met vier vlakken ontstaat een kernkwadrant.

Het volgende kernkwadrant is een voorbeeld van de kwaliteit 'Zorgzaam' van Anneke. Zij wordt vaak geprezen omdat ze vaak anderen helpt. Verder krijgt ze ook wel eens te horen dat ze wat vaker tijdens vergaderingen haar mond mag houden om een ander de mogelijkheid te geven iets naar voren te brengen.

De kwaliteit van Anneke is dat ze ontzettend *zorgzaam* is. Het gebeurt regelmatig dat ze daarin doorschiet waardoor ze erg *bemoei-zuchtig* wordt, dat ze gaat redden in plaats van zorgen. Dit is dan haar valkuil.

Haar uitdaging is het tegenovergestelde van deze kwaliteit. In dit geval moet ze leren grenzen stellen. Voor Anneke is dit een inzicht dat ze heeft te onderzoeken. Aan haar kwaliteit zit ook een allergie vast, dat is als iemand doorschiet in de kwaliteit die haar uitdaging is, namelijk *grenzen stellen*. In dit voorbeeld is dat iemand die erg hard en/of star is.

Begin van onderzoek

Voor wie de eerste stap wil zetten, is het goed om te weten dat het niet uitmaakt waar je begint in het model van de kernkwadrant. Het is mogelijk om eerst je sterke punten in kaart te brengen. Maak vervolgens de bijbehorende valkuil, uitdaging en allergie zichtbaar, zoals in het voorbeeld. Of begin met je uitdagingen, loop het pad terug naar je valkuil en ontdek je kwaliteit. Dit een prachtige oefening om vlak voor POP en/of functioneringsgesprek uit te voeren.

Maar je kunt ook beginnen door mensen om je heen te vragen naar je valkuilen. Ik weet bijna zeker dat iedereen er minstens twee kan noemen. Loop het pad terug naar je valkuil, vervolgens naar je kwaliteit en zie daar zijn je uitdagingen!

Er toe doen

Mike is teamleider van het team Zorg en Welzijn. In het team zit een collega die hij een arrogante blaaskaak vindt. Alles moet op zijn manier, er is totaal geen ruimte voor gedachten van anderen. Mike heeft dit bij het POP-gesprek met zijn locatieleider te berde gebracht.

Maar in het laatste teamoverleg heeft de locatieleider aan het team uitgelegd dat hij juist vanwege de verschillende kwaliteiten zo blij is met deze samenstelling. Met de collega van Mike vanwege zijn zelfvertrouwen, en met Mike om zijn analyserende bescheiden houding.

Mike ziet wat er zich heeft voltrokken; beiden zijn doorgesloten vanuit hun kwaliteit. Door de grote hoeveelheid zelfvertrouwen van zijn collega is Mike zich wat terug gaan trekken en wordt hij onzichtbaar, waardoor de collega zich nog meer op de voorgrond gaat bewegen.

Vanaf dit gesprek gaat de locatieleider deze manier van inzichtelijk communiceren steeds toepassen als er zich een conflict aandient of dreigt aan te dienen. Op deze wijze krijgt ieder lid van het team het gevoel dat hij er toe doet. Dit resulteert in het anders communiceren en het rechtstreeks aanspreken van elkaar in plaats van roddelen of elkaar steeds verwijten te maken.

Irriteer je je wel eens aan je buurman, collega of partner? Probeer eens over de allergie te kijken en je ziet de kwaliteit van hem/haar die erachter zit. Dit is de geboorte van je leermoment. Hierdoor wordt het zicht op jouw uitdaging, valkuil en kwaliteit steeds duidelijker.

Kijken naar kernkwadranten is niet alleen een instrument voor en tijdens conflicten. Het werkt ook goed voor wie zelfonderzoek doet bijvoorbeeld voorafgaand aan een functionerings- of sollicitatiegesprek en tijdens groeps(team) vormingsprocessen. Bovendien is het ondersteunend bij het bouwen aan competenties en aan zelfvertrouwen.

Tip!

Ga eens met je partner, zoon, buurman, tennismaatje of collega kernkwadranten opstellen en bespreek met elkaar de allergieën, valkuilen, kwaliteiten en uitdagingen. En soepele omgang en samenwerking zal ontluiken.

Herberd Prinsen heeft een trainings- en adviesbureau (www.hpc.nu) onder andere op het gebied van docentbegeleiding, mentoraat, leerlingbegeleiding en management. Verder heeft hij een eigen praktijk voor psychotherapie en is hij auteur van diverse boeken.

